

Young Monk: กลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็น
จิตอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดนครปฐม *

Young Monk: Mechanism to Empower a New Generation of
Monks, Networks to Volunteer for Community
Development in Nakhon Pathom Province

พระสิทธิพัฒน์ สุสันฐิตพงษ์, พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ, และ สุรัตน์ พักน้อย
PhraSittipat Susantitapong, Phrapalad Prapoj Yusamran and Surat Paknoi
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author, E-mail: thanatat8719@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน ที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม สนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ การวิจัยเป็นเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้แนวคิดกระบวนการสร้างพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน แนวคิดกลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ แนวคิดโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นกรอบการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี แบบสัมภาษณ์, แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหา แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

* ได้รับบทความ: 6 กรกฎาคม 2568; แก้ไขบทความ: 31 สิงหาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 1 กันยายน 2568

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน ด้วย งานคณะสงฆ์ 6 ด้าน 2) การออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยการทำแผนที่ค้นหาผู้ยากไร้ การทำบันทึกชีวิต การจัดทำแบบจำลองการช่วยเหลือ และการเยียวยา 3) ยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน ได้รูปแบบในการพัฒนา “Young Monk Model” โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติของแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน การบริหารจัดการงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน เครือข่ายความร่วมมือระหว่างแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน การพัฒนาความรู้และทักษะของแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน องค์ความรู้ ประกอบด้วย Mindset การปรับเปลี่ยนทัศนคติของแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่ Organization การบริหารจัดการงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน Networking เครือข่ายความร่วมมือระหว่างแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่ Knowledge การพัฒนาความรู้และทักษะของแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ: แกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่; การเสริมพลังเครือข่าย; จิตอาสาพัฒนาชุมชน

Abstract

This Article aimed to 1) study the role of new generation monks in community development volunteer work in Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province 2) design a process to empower the network of new generation monks in community development volunteer work in Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province and 3) to improve the performance of the network of new generation monks in community development volunteer work that can integrate work with the civil society sector in a tangible way to respond to the development of the Sangha and the country. The research is participatory action research using the concept of creating new generation monks to be community development volunteers, empowering the network of new generation monks, and the concept of the 5 Precepts Village Project as the research framework. The

research instruments are interview forms and activity data recording forms. Data were analyzed by content analysis and descriptive writing.

The research results were found as follows; 1) The role of young monks in community development volunteer work includes Six areas of Sangha work 2) Designing a process to empower the young monk network in community development volunteer work by creating projects for mapping the poor, recording lives, creating models for assistance, and providing relief. 3) Raising the level of the young monk network in community development volunteer work by developing the “Young Monk Model” by changing the attitudes of young monk leaders to become community development volunteers, managing community development volunteer work, and creating a network of cooperation among young monk leaders to become community development volunteers. Developing the knowledge and skills of young monk leaders to become community development volunteers.

Knowledge from this research includes Mindset, changing the attitude of new generation monk leaders, Organization, management of volunteer work for community development, Networking, cooperation network among new generation monk leaders, Knowledge, developing knowledge and skills of new generation monk leaders to be volunteers for community development.

Keywords: new generation of monk leaders; network empowerment; community development volunteers

1. บทนำ

พระสงฆ์จิตอาสาได้เกิดขึ้นมาแล้วในสมัยพุทธกาล เมื่อ 2,600 กว่าปี กล่าวคือหลังจากเจ้าชายสิทธัตถะได้อิทธิฐานจิตบำเพ็ญตน เพื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จเป็น พระพุทธเจ้าแล้ว จึงให้กำเนิดพระสงฆ์จิตอาสา โดยเริ่มต้นจากการสร้างพุทธสาวก เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการเผยแผ่ และให้กำเนิดพระสงฆ์สาวกในพระพุทธศาสนาจนครบพระรัตนตรัย

ด้วยวิธีที่เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา จากนั้น พระพุทธเจ้าได้ส่งพระสงฆ์ผู้เป็นพุทธสาวกเหล่านั้นไปประกาศพระศาสนา ด้วยพุทธพจน์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” (พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, พระครูสุตถาภรณ์พิสุทธิ, และ พระครูพิพัฒน์วุดฺธิกร, 2564)

จากพุทธพจน์ดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพระสงฆ์จิตอาสาจนถึงปัจจุบันสอดคล้องกับโครงการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในสังคมไทย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น 2) เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงานในการที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน 3) เพื่อเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า 4) เพื่อเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุขช่วยกันปกป้องพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สินของทุกคนในหมู่บ้านให้เกิดความปลอดภัย 5) เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร (พระสุธีรัตนบัณฑิต และคณะ, 2562)

ทั้งนี้ คณะสงฆ์อำเภอนครชัยศรี ได้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยใช้เครือข่ายจิตอาสาเพื่อขับเคลื่อนการช่วยเหลือสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น วัดสำโรง วัดโคกเขมา วัดกลางบางพระ (มูลนิธิหลวงพ่อดมหัว) วัดกลางบางแก้ว (โครงการปันน้ำใจให้น้อง) เป็นต้น ที่ได้รณรงค์ส่งเสริม “จิตอาสา” ให้เกิดขึ้นโดยตั้งอยู่บนฐานคิดที่ต้องการสร้างความเชื่อมโยงในชุมชนและสังคม ดังนั้น พระสงฆ์ในอำเภอนครชัยศรี มีบทบาทมากในการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ชุมชนเป็นที่พึงของชุมชน ซึ่งการช่วยเหลือสงเคราะห์สังคมนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสพระสังฆาธิการเป็นหลักซึ่งพระสังฆาธิการ ช่วยเหลือสนับสนุนชุมชนมาโดยตลอดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน แต่ด้วยจำนวนพระสังฆาธิการที่มีไม่มาก ประกอบกับภาระหน้าที่ทางคณะสงฆ์ ที่ต้องรับผิดชอบดูแลงาน ตามพันธกิจของคณะสงฆ์ หรือแม้กระทั่งการสนองงานผู้บังคับบัญชาที่มอบหมายงาน แต่ไม่สามารถกระจายทั่วทุกพื้นที่ได้ ด้วยที่ว่ามีการทำงานเพียงกลุ่มเดียว ไม่มีเครือข่าย ขาดพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ระบบการบริหารงานที่ไม่เอื้อให้ได้ทำหน้าที่ด้านการเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ขาดการประสานงาน ขาดกระบวนการและรูปแบบ จึงทำให้การทำงานขาดช่วง ขาดตอนไปบ้างหรือทำให้งานไม่สามารถไปต่อได้ ไม่มีเครือข่าย หน่วยงาน หรือกลุ่มที่จะมาสนับสนุนในการทำงานของพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ดังเช่น โครงการปันน้ำใจให้น้องของวัดกลางบางแก้ว ซึ่งเป็นดำริของเจ้าอาวาส และมอบหมายให้ผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นผู้ดำเนินงาน แต่พอเจ้าอาวาส

มรณภาพลงก็ไม่มีผู้สานงานต่อ จึงเป็นเหตุให้การที่จะเข้าไปช่วยเหลือชุมชนของตนได้ไม่เต็มที่ ด้วยเหตุนี้การทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการสร้างและพัฒนากลไกการเสริมพลังเครือข่าย พระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้ช่วยเหลือพระสังฆาธิการ ในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ภาระงานด้านสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน ประสานกับชุมชนเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวชุมชนกับวัดต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ Young Monk : กลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดนครปฐม โดยการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และ เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน ที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมสนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น การเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตผล และการสะท้อนผล

บทความวิจัยนี้นำเสนอถึงกลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน เริ่มตั้งแต่ขั้นตอน การสร้างเครือข่าย การพัฒนาเครือข่าย การขยายเครือข่าย เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน และมีปัญหาอุปสรรค เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ เอกชน หน่วยงาน ชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) และยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มพูนศักยภาพของบุคลากรทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ สร้างจิตอาสาในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น เน้นการประสานงานระหว่างบ้าน วัด และชุมชน อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

2.2 เพื่อออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

2.3 เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมสนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษา คือ ศึกษาเฉพาะในพื้นที่ของชุมชนวัดสำโรง ตำบลวัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยงานวิจัยนี้ใช้โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่ (Young Monk)” : กิจกรรมการเรียนรู้ 5 Module” เป็นกิจกรรมนำร่องผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ด้านกลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทุกพื้นที่ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รวม 30 รูป/คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พระสังฆาธิการที่เป็นจิตอาสา จำนวน 10 รูป/คน

กลุ่มที่ 2 ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐด้านพัฒนาชุมชน นายอำเภอ ปลัดอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการด้านการทำเครื่องมือชุมชน วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี นักวิชาการด้านการพัฒนาชุมชนชำนาญการ นักวิชาการด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล นักวิชาการด้านจิตอาสา นักวิชาการด้านศาสนา ผู้นำจิตอาสาในชุมชน จำนวน 8 รูป/คน

กลุ่มที่ 4 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้ร่วมปฏิบัติการวิจัย ประกอบด้วย พระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ที่เข้าร่วมกลุ่ม โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ต้องเป็นสมาชิกกลุ่ม 2) ต้องเป็นผู้ที่มีจิตอาสา 3) ต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน 4) มีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษา จำนวน 14 รูป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย เทคนิค Participatory Workshop เทคนิค AIC เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ แบบสัมภาษณ์ โดยไม่กำหนดโครงสร้างในข้อคำถาม เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงกำหนดให้ตัวผู้วิจัยเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย นอกจากตัวผู้วิจัยเองผู้วิจัยก็ยังเลือกใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการบันทึกข้อมูลจากกระบวนการทำกิจกรรมตามกรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงจำแนกวิเคราะห์ เป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่เกิดจากการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง (Story Telling) โดยครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ทำ สิ่งที่ได้เรียนรู้ ผลการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญของการวิจัย คือ ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมนั้น ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัยหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย และในส่วนการนำเสนอผลการวิจัย ใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลแบบบรรยาย และพรรณนาจากการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น สรุปนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การปกครอง โดยดำเนินการสอดส่อง ดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุ สามเณร ที่อยู่ในวัด ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช 2) การศาสนศึกษา มีการเล่าเรียน ฟีกฝน และอบรม พระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรม และบาลี 3) การเผยแผ่ โดยให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักพระพุทธศาสนา เช่น งานเทศน์มหาชาติ การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

การจัดอุปสมบทหมู่ ปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ 4) การสาธารณูปการ การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน ภายในวัด โดยการพัฒนาวัดให้สะอาด ร่มรื่น สะดวกสบาย 5) การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาที่วัด คณะสงฆ์ดำเนินการขึ้น เพื่อสนองต่อนโยบายของภาครัฐ ในอันที่จะส่งเสริมให้ประชาชน เยาวชน ได้รับการศึกษา ที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก และเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 6) การสาธารณสงเคราะห์ มีการช่วยเหลือ เป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสบภัยแล้ว

4.2 ผลการออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 5 Module คือ **Module 1 การถอดบทเรียนงานด้านการเป็นพระสงฆ์จิตอาสาของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม** โดยผู้เข้ารับการอบรมได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ให้เข้าใจและเป็นไปทิศทางเดียวกันตามวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน (Young Monk) และตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนเกิดทักษะการวิเคราะห์ การถอดบทเรียนระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับหน่วยงาน/องค์กรต้นแบบ ทั้งสามารถสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นที่ของตนอย่างเป็นระบบ **Module 2 เทคนิคและเครื่องมือการปฏิบัติด้านการเป็นพระสงฆ์จิตอาสา (Young Monk)** โดยผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “เทคนิคและเครื่องมือการปฏิบัติด้านการเป็นพระสงฆ์จิตอาสา (Young Monk)” ในการทำงานกับชุมชนโดยใช้เครื่องมือ 4 ชิ้น ประกอบด้วย การทำแผนที่ค้นหาผู้ยากไร้ การทำบันทึกชีวิต การจัดทำแบบจำลองการช่วยเหลือ และ การเยียวยาเพื่อการออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม **Module 3 ทิศทางการขับเคลื่อนงานตามโครงการอบรมพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน (Young Monk) ของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม** จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดความเข้าใจในทักษะเกี่ยวกับการแปรเปลี่ยนปัญหาชุมชนสู่สัมมาอาชีวะ การขับเคลื่อนโครงการอบรมพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน (Young Monk) ของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม ในพื้นที่จริง อันเกิดจากการทำงานของพระสงฆ์ ต้นแบบ และรูปแบบการสร้างกระบวนการแบบมีส่วนร่วมจากประชาสังคมทุกภาคส่วน **Module 4 การสร้าง**

เครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านการเป็นพระสงฆ์จิตอาสาของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนโครงการอบรมพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน (Young Monk) ของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม พร้อมทั้งสามารถใช้งานสื่อสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนโครงการอบรมพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน (Young Monk) ของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐม สู่กลุ่มเป้าหมาย **Module 5 ปฏิบัติการพัฒนาชุมชน** จุดมุ่งหมาย เพื่อให้แกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่ (Young Monk) ที่ผ่านการอบรมทั้ง 4 Module ได้ฝึกปฏิบัติการด้านการเป็นพระสงฆ์จิตอาสา ในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี นำไปสร้างโครงการเพื่อการทำแผนที่ค้นหาผู้ยากไร้ การทำบันทึกชีวิต การจัดทำแบบจำลองการช่วยเหลือ และการเยียวยา สอดคล้องกับการปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์และการพัฒนาโครงการเพื่อต่อยอด โดยใช้การขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครปฐม และการขยายผลจากกลุ่มแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่ (Young Monk) จำนวน 15 รูป และเป็นแกนนำขยายผลสู่กลุ่มอื่น ๆ

4.3 ผลการยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม
สนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ ผลการวิจัยพบว่า การยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมสนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ คือ สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมสนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ ประกอบด้วยการสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) ของคณะสงฆ์อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นกิจกรรมการสังเคราะห์ กลุ่มเปราะบาง (ผู้ป่วยติดเตียง) โดยกลุ่มโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ส่งข้อมูลรายชื่อให้ จากนั้นกลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) ส่งมอบข้อมูลรายชื่อให้แก่แกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) จากนั้นแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดเตรียมถุงยังชีพ และยารักษาโรคเบื้องต้น และมอบให้ผู้ติดเตียงในชุมชน เมื่อผู้ติดเตียงได้รับถุงยังชีพ และยารักษาโรคเบื้องต้น ทำให้มีขวัญและกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บต่อไป ถอดบทเรียนการพัฒนาแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) ของคณะสงฆ์อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยมีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือได้รับความร่วมมือจากแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) และภาคี

เครือข่ายในเขตอำเภอนครชัยศรี ซึ่งเห็นความสำคัญกับด้านพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) และการยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยบูรณาการขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายมหาเถรสมาคมของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย ตัวแทนแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) ในเวทีได้มีการถอดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการลงปฏิบัติงานของพระสงฆ์แกนนำจิตอาสารุ่นใหม่ (Young Monk) ดังนี้ สร้างการรับรู้ร่วมกัน การสร้างแกนนำพระสงฆ์ที่มีใจอาสา การสร้างแผนงานอย่างมีเป้าหมาย สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง และสร้างประโยชน์แก่มวลประชา

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลศึกษาบทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย ด้านการปกครอง โดยสอดส่องดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา มีการเล่าเรียน ด้านการเผยแผ่ โดยให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม ด้านการสาธารณูปการ โดยการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อสนองต่อนโยบายของภาครัฐ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้ และประสบภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา สีทา, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, และ ประสิทธิ์ แก้วศรี. (2567) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการเป็นพระสงฆ์จิตอาสาในอำเภอรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว พบว่า องค์ประกอบของแรงจูงใจ มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน อันได้แก่ มีจิตลักษณะเป็นผู้ให้ มีความต้องการออกมาทำงานเพื่อสังคม เสียสละช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กรอบและนโยบายของพระสงฆ์สภาพสังคม แบบอย่างที่ดีงาม แนวทางในการสร้างแรงจูงใจ คือการพัฒนาด้านความรู้คิด การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างด้วยการกระตุ้นให้มีส่วนร่วม มีหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนคุณลักษณะจิตอาสา อันได้แก่ อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาติ แผนสมบุญ, นิรนาท แสนสา, และ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสบการณ์การเยียวยาจิตใจผู้ป่วยของพระสงฆ์จิตอาสาคิลานธรรม พบว่า ประสบการณ์การเยียวยาจิตใจผู้ป่วยของพระสงฆ์จิตอาสากลุ่มคิลานธรรม มีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ปฐมเหตุสู่การเป็นพระสงฆ์จิตอาสากลุ่มคิลานธรรม ประกอบด้วย ใจที่ปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่น การเข้าสู่เส้นทางเยียวยา ทรัพยากรในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ 2) การฝึกฝน

ตนสู่การเยียวยา ประกอบด้วย การเข้าใจชีวิต การพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทักษะเฉพาะสำหรับการเยียวยา การทบทวนตนเอง 3) กระบวนการเยียวยาของพระสงฆ์จิตอาสาในกลุ่มศิลาธรรม ประกอบด้วย ท่าทีที่มีต่อคนตรงหน้า นิยามการเยียวยา ขั้นตอนการเยียวยา หลักธรรมที่ใช้ทักษะที่ใช้ 4) การเปลี่ยนแปลงโลกภายใน ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงตัวเอง การเอื้อให้เกิดปัญญา นิยามความหมายผู้ป่วย หลักธรรมที่นำมาใช้จริง

5.2 ผลการออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า การออกแบบกระบวนการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปฏิบัติงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ 5 Module คือ การถอดบทเรียนงานด้านการเป็นแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน เทคนิคและเครื่องมือการปฏิบัติด้านการเป็นแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ทิศทางการขับเคลื่อนงานตามโครงการอบรมแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านการเป็นแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน และปฏิบัติการพัฒนาชุมชน เพื่อให้แกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ที่ผ่านการอบรมได้ฝึกปฏิบัติการด้านการเป็นแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ชุมชนวัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี นำไปสร้างโครงการเพื่อการทำแผนที่ค้นหาผู้ยากไร้ การทำบันทึกชีวิต การจัดทำแบบจำลองการช่วยเหลือ และการเยียวยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระครูหมักรักษ์ศรัทวิ์ ปมุตโต, พระชินกร สุจิตโต (ทองดี), และ เกษฎา ผาทอง. (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์ ประกอบด้วย 1) เจตคติที่มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{X} = 4.09$) 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{X} = 3.99$) 3) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{X} = 4.09$) โดยการทดสอบค่าถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ พบว่าปัจจัยการรับรู้มุมมองร่วมกัน (X1) ($\beta = .264$), ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X4) ($\beta = .104$), ปัจจัยการเสริมสร้าง (X5) ($\beta = .095$), และปัจจัยการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (X6) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ($F = 132.725$; $p - \text{Value} = 0.001$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพุฒิพันธ์ จันทวโส และพระสุธีวีรบัณฑิต (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมบทบาทการมีจิตอาสาของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สภาพทั่วไปของการดำเนินงานจิตอาสาของคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจุดแข็งในการ

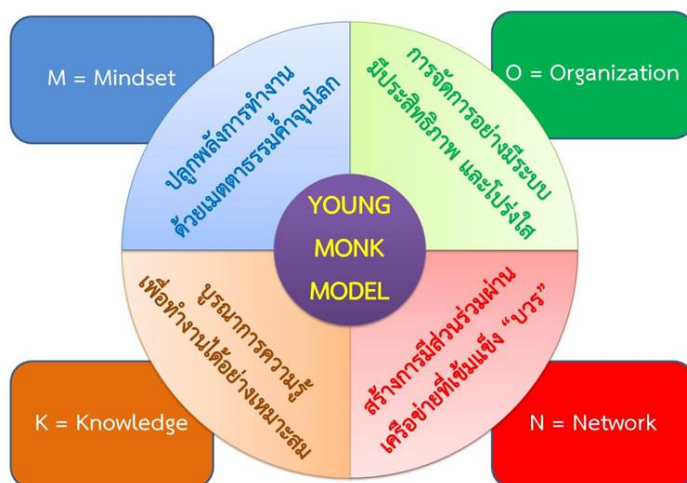
ส่งเสริมจิตอาสาและเข้าถึงประชาชนแต่ยังขาดการวางแผน งบประมาณ ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โอกาสในการช่วยเหลือสังคมหลากหลายด้านยังมีมาก ขณะที่อุปสรรคหลักคือความร่วมมือและขาดบุคลากรสงฆ์ กระบวนการส่งเสริมบทบาทจิตอาสาของคณะสงฆ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย การปลูกฝังความตระหนักถึงจิตอาสาผ่านหลักธรรมพุทธศาสนา การเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ความรู้ และทักษะการสื่อสาร การสร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการมีจิตอาสา

5.3 ผลการยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม
สนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ พบว่า การยกระดับการปฏิบัติงานของเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ในด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมสนองต่อการพัฒนางานคณะสงฆ์และประเทศชาติ ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ของคณะสงฆ์อำเภอนครชัยศรี เป็นกิจกรรมการสังเคราะห์ กลุ่มเปราะบาง โดยกลุ่มโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ส่งข้อมูลรายชื่อให้ จากนั้นกลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) ส่งมอบข้อมูลรายชื่อให้แก่แกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ จากนั้นแกนนำพระสงฆ์จิตอาสารุ่นใหม่ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดเตรียมถุงยังชีพ และยารักษาโรคเบื้องต้น และมอบให้ผู้ติดเชื้อในชุมชนทำให้มีขวัญและกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่องวิเคราะห์บทบาทการทำงานของพระจิตอาสา คิลานธรรม พบว่า บทบาทสำคัญของพระจิตอาสา คิลานธรรมแบ่งออกเป็น การให้กำลังใจและดูแลด้านจิตใจ การสนับสนุนการดูแลแบบองค์รวม การส่งเสริมความเข้าใจธรรมะในชุมชน การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย การสนับสนุนด้านสังคมและชุมชน โดยบทบาทเหล่านี้สะท้อนถึงการบูรณาการหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนากับการให้บริการด้านสุขภาพ โดยเน้นการดูแลที่ครอบคลุมทั้งร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณของผู้ป่วย

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลจากการวิจัย Young Monk : กลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดนครปฐม สรุปลักษณะภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1. องค์ความรู้ Young Monk : กลไกการเสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์รุ่นใหม่ เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชนในจังหวัดนครปฐม

เกิดจากกระบวนการพัฒนา เป็นผลมาจากการทำงานของแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน เกิดเป็นผลประจักษ์ พัฒนาเป็น “Young Monk Model” มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

Mindset (การปรับเปลี่ยนทัศนคติ) การปรับเปลี่ยนทัศนคติของพระสงฆ์แกนนำรุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน ผู้ป่วย ผู้ประสบภัย ผู้สูงอายุ

Organization (การบริหารจัดการ) ความสามารถในการบริหารจัดการงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการจัดตั้งและบริหารโครงการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือชุมชน การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและเป็นระบบ

Networking (เครือข่าย) เครือข่ายความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรม และโครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดและชุมชนตามกรอบ “บวร”

Knowledge (ความรู้) การพัฒนาความรู้และทักษะของแกนนำพระสงฆ์รุ่นใหม่เพื่อเป็นจิตอาสาพัฒนาชุมชน และพหุภาคีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจิตอาสาพัฒนาชุมชน ทั้งความรู้ในเรื่องการบริการสังคม การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน การพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้แกนนำพระสงฆ์ และพหุภาคีสามารถทำงานด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

7.1.2 ปรับปรุงกลไกการกำกับดูแล ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

7.1.3 เพิ่มงบประมาณหรือทรัพยากรสนับสนุน ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีระบบติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

7.2.1 ศึกษาผลกระทบระยะยาวของนโยบายที่นำไปใช้ ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อประเมินผลในระยะยาว เพื่อให้เห็นผลกระทบที่แท้จริงทั้งทางบวกและลบ

7.2.2 เปรียบเทียบกับการศึกษาในต่างประเทศ ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับประเทศที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อหาแนวทางหรือบทเรียนที่สามารถนำมาปรับใช้ได้

7.2.3 เน้นการวิจัยแบบสหวิทยาการ สนับสนุนให้มีการทำวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิชาการจากหลากหลายสาขา เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและรอบด้านมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, พระครูมรรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต, พระชินกร สุจิตโต (ทองดี), และ เกษฎา ผาทอง. (2567). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาคกลางตอนล่างในประเทศไทย. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(5), 1041-1050.
- พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, พระครูสุตาภรณ์พิสุทธิ, และ พระครูพิพัฒน์วชิกร. (2564). พุทธศาสนากับการพัฒนาสังคมไทย ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 12(4), 1524-1539.
- พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ. (2567). วิเคราะห์บทบาทการทำงานของพระจิตอาสา ศาสนาธรรม. *วารสารสถาบันพอดิ*, 1(12), 24-37.
- พระพุฒิพันธุ์ จันทวโร, และ พระสุธีวีรบัณฑิต (โฆว์ ทสสนีโย). (2567). การส่งเสริมบทบาทการมีจิตอาสาของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(5), 193-205.
- พระสุธีรัตนบัณฑิต, พระครูปลัดสุวัฒนวชิรคุณ, ดำรงค์ศักดิ์ เกตุแก้ว, สายชล ปัญญชิต, ภูเบศ วณิชชานนท์, และ พงษ์พัฒน์ ใหม่จันทร์ดี (2562). *คู่มือและแบบรายงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.).* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- พุทธชาติ แผนสมบุญ, นิรนาท แสนสา, และ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2564). ประสบการณ์การเยียวยาจิตใจผู้ป่วยของพระสงฆ์จิตอาสา ศาสนาธรรม. *วารสารจิตวิทยาพุทธศาสตร์ประยุกต์เพื่อสังคม*, 7(1), 103-120.
- สุกัญญา สีทา, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิณโฑ, และ ประสิทธิ์ แก้วศรี. (2567). แรงจูงใจในการเป็นพระสงฆ์จิตอาสาในอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 7(2), 92-101.